

Förbandsbesöksrapport Västernorrlands regemente I 21 Sollefteå

21 november 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Sigge Lagerqvist

Annie Hugosson

Information om förbandet

Västernorrlands regemente återupprättades 2021 och är ett av Försvarsmaktens nyaste värnpliktigutbildande förband. Förbandsledningen är förlagd i Sollefteå och bataljonsledningen sitter i Östersund. Värnpliktsutbildningen bedrivs på båda orterna med två plutoner i Östersund och en i Sollefteå. Dessa tre plutoner kommer under övningsserien att öva tillsammans. Några av de befattningar förbandet utbildar värnpliktiga mot är skytteplutonsbefäl, gruppchefer, skarpskyttar samt förare, detta mot ett skyttekompani.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Västernorrlands regemente. Pliktrådet önskar att förbandet,

- Fortsätter med att främja den goda jargongen och nybyggarandan som Pliktrådet upplever finns på förbandet.
- Från och med från Pliktrådets besök tillser att varje pluton har scheman över verksamheten för att inte skapa onödig ovisshet.
- Fortsätter att ge sina förtroendevalda utrymme för att utöva medinflytande på ett bra sätt.
- Från och med Pliktrådets besök tillser att det finns ett NVK-ansvarigt befäl som kan styra upp möten, samt ger de kvinnliga värnpliktiga det utrymme de behöver för att kunna starta upp NVK på förbandet.
- Fortsätter att ligga på matsalsansvarig i Sollefteå för att lösa de brister i den vegetariska kosten.
- Fortsätter med den goda relationen man har till soldathemmet och soldathemsföreståndaren.

Arbetsmiljö och säkerhet

Under Pliktrådets besök tog vi med oss en uppföljningspunkt inom det här området. Detta att automatkarbin 4s kolv vid eldgivning ibland kan putta bort hörselskyddet. Vilket i sin tur kan resultera i bullerskada för skytten. Enligt de förtroendevalda har det uppkommit ett fall av bullerskada, de visste inte om detta fall grundade sig i en sådan händelse. Under besöket fick Pliktrådet följa med ut i verksamheten och medverka på sprängning av flera garanter. Denna genomgång genomfördes säkert.

Försvarshälsan

Försvarshälsan på förbandet går under försvarshälsan i Bodens ledning och har två sjuksköterskor som är heltidsanställda samt en fysioterapeut som arbetar deltid. Sedan förra årets besök har byggnaden, som är förlagd på undervåningen i soldathemmet, blivit renoverade och är enligt Pliktrådet och försvarshälsan själva mycket fräscha. Likt förra året rapporterar Pliktrådet behovet av att anställa mer personal i takt med att värnpliktigt volymerna redan nästa år kommer vara mer omfattande.

Fysisk belastning

Då man på förbandet har en liten värnpliktsvolym och vill rekrytera fler personer till förbandet nämner de att "man inte kan ta sönder sina värnpliktiga" om man vill rekrytera. Även om Pliktrådet menar att det inte är därför man ska ta hand om de värnpliktigas fysiska hälsa anser vi att man arbetar med belastningstrappan på ett bra sätt. Vid samtal med de förtroendevalda var det inget anmärkningsvärt som kom fram.

Psykisk hälsa

På förbandet finns en värnpliktskonsulent och regementspastor som har ett bra samarbete med soldathemsföreståndaren. När de värnpliktiga är ute i fält kan pastorn tillsammans med soldathemmet komma ut för att ge de värnpliktiga möjlighet att prata om mjuka värden än i fält. Vid behov av stöd från en psykolog har de värnpliktiga möjlighet att tala med en psykolog från försvarshälsan i Boden. Enligt de värnpliktiga är storleken på förbandet i kombination med befälens ledarskap en bidragande faktor till de få fallen med psykisk ohälsa.

Attityder och jargong

Förbandet är nytt sedan återuppstarten och menar själva att man saknar rutiner när det kommer till saker som bland annat NVK och soldatprov. De nämner att detta är en utmaning men att de arbetar utifrån de förutsättningar som finns. Men trycker även själva på att med utmaningar kommer även viljan att bygga upp förbandet igen. Likt fjolårets rapport upplever Plikträdet att det finns en stark nybyggaranda på förbandet. De värnpliktiga säger själva att det inte påverkar de själva speciellt mycket, men att det indirekt får en påverkan på dem. De nämner att många av deras befäl säger att de har "kommit hem igen" vilket enligt de värnpliktiga bidrar till en god förbandsanda och en god jargong från befälslaget.

Avbruten utbildning

I Sollefteå har man hitintills endast haft ett fall där en värnpliktigt tvingats avbryta sin utbildning. Enligt förbandet låg psykisk ohälsa till grund för avrustningen och förbandet menar på att personen inte skulle kommit till Sollefteå från första början.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Samtliga värnpliktiga i Sollefteå bor en gemensam byggnad med fyra logement. I samma byggnad finns förråd, pentry, vårdlokal samt gästboende. Logementet är nyrenoverade och fräscha, de har nya skåp och sängar med staket för att förebygga att man ramlar ner. På kasern finns ett dagrum tillägnat de värnpliktiga. Vid samtal med de förtroendevalda uttryckte dem att det inte används då det är "majorens gamla kontor" och inte är inrättat. I takt med att förbandet ska växa kommer ett nytt kasernområde att byggas på en annan plats än det nuvarande kasernområdet.

Materiel och personlig utrustning

Materielsituation på förbandet är inte perfekt men samtidigt inte dålig enligt Plikträdet. När vi talade med förbandet nämnder de att det fortfarande är brist på regnställ och termosar. Plikträdet anser att förbandet arbetar utifrån de förutsättningar som finns och att de strävar efter att hitta lösningar på problemen. Förbandet har tagit med isoleringskärl med varmt vatten till de värnpliktiga samt upplyst Plikträdet om att man inte längre använder sig av regnplagg då det bara snöar i Sollefteå denna tid av året. ForsA i Sollefteå går under Bodens ledning vilket förrådet i Sollefteå nämner som en friktion på grund av den långa distansen.

Medinflytande

Vid samtal med de förtroendevalda lyfter de att de tycker att medinflytandet fungerar bra med vissa undantag, något som Plikträdet instämmer. Vid besöket hade Plikträdet möte med förbandschefen där han presenterade saker som de värnpliktiga lyft som problem. Han presenterade även vilka åtgärder förbandet har tagit och kommer att ta för att få bort problemen. Överlag fick Plikträdet en positiv bild av förbandschefens syn på värnpliktsutbildningen och medinflytandesystemet. Som tidigare nämnt saknar förbandet rutiner kring många saker, där bland NVK-organisationen. På förbandet har man en officer som är ansvarig för NVK, men då denna officer har andra arbetsuppgifter och ofta är upptagen har NVK bortprioriterats. De värnpliktiga lyfter att det hitintills inte har behövts uppstyrda möten. Plikträdet vill trycka på att man från förbandets sida fortsätter ge de värnpliktiga utrymme för att utöva NVK-möten på de sätt som önskas tills det att den NVK-ansvarige kan styra upp och medverka på mötena.

De förtroendevalda har under plutonens timme tagit upp planeringen av utbildningen för dem. De upplevde att det var svårt att ta till sig av den utbildningen de fick från LMA då de precis kommit tillbaka från ett soldatprov. Plikträdet önskar inför nästa år att man planerar in förtroendevaldsutbildningen vid en mer passande tidpunkt. En uppföljningspunkt från förra årets besök var att de förtroendevalda inte visste vem deras LMA var, detta är något som inte varit ett problem i år. På förbandet finns drivna förtroendevalda inom alla medinflytandespar och de önskar mer samverkan med LMA för att kunna bygga upp medinflytandesystemet på förbandet.

Information och mönstring

De problem som de förtroendevalda på förbandet förmedlade till Plikträdet under besöket var deras syn på information om deras befattningar från förbandet. Enligt deras mening tog de upp på plutonens timme att de skulle önska en genomgång av de olika befattningarna innebär och vad de faktiskt ska utbildas mot. Denna utbildning tog lång tid att få fram och när den väl kom var det inte alls genomgående. "När vi fick förklarat för oss vad en kulspruteskytt gör så de att det är den personen i gruppen som har kulsprutan, inget mer." De säger även att de kommit så pass långt in i sin utbildning att det inte behövs någon genomgång, men de förtroendevalda nämner även att det trycker på detta eftersom de tror att denna fråga kommer återkomma nästa år. Plikträdet instämmer.

På förbandet har man tre olika längder på utbildningen. Soldater som genomför tio månaders utbildning i Sollefteå, gruppchefer som genomför tolv månaders utbildning i Sollefteå samt plutonsbefälselever som genomför 15 månaders utbildning de fem första månaderna i Boden och

resterande i Sollefteå. Pliktrådet har under första förbandsbesöksperioden uppmärksammat att informationen om att en individ ska genomföra en central befattningsutbildning är bristande. Detta eftersom den värnpliktige inte får reda på att han/hon ska genomföra utbildning på en annan ort hos Plikt- och prövningsverket. När vi talade med plutonsbefälseleverna i Sollefteå var detta inte något problem på förbandet, då de två som ryckte in i Boden fick reda på detta av Plikt- och prövningsverket innan inryck.

Meningsfull fritid

Likt det som står under rubriken Soldathem är soldathemmet i Sollefteå en viktig del av de värnpliktigas meningsfulla fritid. De värnpliktiga har även tillgång till en civil simhall med tillhörande gym, simhallen ligger fem minuter gång från kasern. Mer om meningsfull fritid finns under punkten soldathem.

Resor

När Pliktrådet talade med de värnpliktiga nämner de att det tycker att resorna till annan ort i Norrland är problematiska och framförallt tar lång tid. Enligt Pliktrådet bokar förbandet resor på bästa möjliga sätt till sina värnpliktiga men att Sollefteås geografiska position är problemet. De värnpliktiga som bor långt från förbandet, exempelvis Mälardalen, får flyg från Kramfors flygplats för att underlätta långa hemresor. Under besöket hade Pliktrådet möte med chefen för förbandet. Där nämnde han att de ligger på flygbolaget som flyger till Kramfors inte ska sluta med avgångar till Kramfors. Detta är något som Pliktrådet ser positivt på då flygen från Mälardalen till Kramfors är nödvändiga för de värnpliktiga som bor långt bort.

Soldathem

I Sollefteå finns ett soldathem med en väldigt driven soldathemsföreståndare. Pliktrådet anser att samarbetet mellan befälslaget och soldathemmet är ett skolboksexempel på hur man involverar en föreståndare i de värnpliktigas verksamhet. När kompaniet har kompanirapporter sitter hon med, vilket underlättar i hennes planering av verksamhet och öppettider. När de värnpliktiga är fältförlagda får hon möjlighet att komma ut med fika och även möjlighet att ta med förbandet pastor. Detta resulterar i att inte bara de värnpliktiga men även befälslagen nämner att de har Sveriges bästa soldathem. De värnpliktiga lyte under besöket att det inte har något dagrum men att det inte gör så mycket de dagar soldathemmet är öppet då det bara är fem minuter gång till soldathem. Soldathemsföreståndare har även tagit kontakt med affärer och restauranger i Sollefteå som tagit fram rabatter åt de värnpliktiga.

Meningsfull utbildning

Under denna punkt lyfte de värnpliktiga inte några övergripande problem. De nämner att det hänt att befäl varit sjuka och att utbildningspass ställts in, istället har de genomfört saker som de redan gjort eller redan har utbildning i, något som de värnpliktiga upplever som meningslöst och slöseri med tid. Befälslaget tar även upp att det finns saker i utbildning som de värnpliktiga inte märker av. Exempel på detta är att de inte kan använda specifik utrustning då de använder sig av automatkarbin 4.

Övrigt

Matsalen i Sollefteå ligger 200 meter från kasern. De värnpliktiga och befälen säger till Plikträdet att de har Sveriges bästa matsal och uppskattar personalens arbete. Något som uppmärksammats på en förbandsnämnd är bristen på specialkostens näring och kalorier. Den vegetariska kosten innehåller ofta konstiga rätter vilket gör att de värnpliktiga går hungriga en längre tid. Förbundet är som sagt medvetna om problemet och Plikträdet uppmanar förbundet att fortsätta ligga på den matsalen att lösa detta problem.

Avslutning

Plikträdet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Vi tackar de förtroendevalda på i Sollefteå för ett mycket bra samtal och deras arbete samt Västernorrlands regementes ledning för ett transparant möte och ett givande besök!

Sigge Lagerqvist

Vice ordförande, förbandsansvarig Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal

070-848 59 91

sigge.lagerqvist@pliktradet.se